

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ.Վ.Հարությունյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 9

«11» ապրիլ 2024թ.

ԷԻԿ/Բ-091, ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

բոլոր մասնագիտությունների համար

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

բոլոր կրթական ծրագրերի համար

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

առկա, հեռակա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա 2-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ

հեռակա 2-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

Զինա Սուփաչյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ sukiasyanzina1992@gmail.com

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	3
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	4
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	4
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	6
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	6
8.	Դասավանդման մեթոդներ.....	7
9.	Ուսումնառության մեթոդները	7
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	8
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	11
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	12
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ.....	12
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	14
12.3.	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	16
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	16
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	17
14.	Գնահատում.....	18
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	18
14.2.	Հարցաշար.....	18
14.3.	Գնահատման չափանիշներ	19
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	22

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Տնտեսագիտություն» դասընթացը կարևորվում է կրթության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է բոլոր կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Աշխարհայացքային և հաղորդակցական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- Տնտեսագիտության տեսության զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
- Արտադրող-սպառող փոխգործունեության չափանիշների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- Միկրո և մակրոտնտեսական ցուցանիշների և դրանց առանձին-առանձին համեմատության և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:
- Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ հատվածներում կոնկրետ տնտեսական իրավիճակների վերլուծելու կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Մովորեցնել տնտեսագիտության տեսության դասընթացի տեսական հիմքերը:
- Բացատրել դասընթացի կառուցվածքի սկզբունքների օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Մովորեցնել ուսանողներին կատարել միկրո և մակրոտնտեսական առանձին ցուցանիշների հետազոտություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Մովորեցնել ուսանողներին վերլուծել սահմանափակ ռեսուրսների օգտագործման առանձնահատկությունները բաշխման, փոխանակության և սպառման տնտեսական հարաբերությունների համատեքստում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.

«Տնտեսագիտություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների դպրոցական գիտելիքների, տնտեսագիտական հմտությունների առկայությունը

«Տնտեսագիտություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը բոլոր մասնագիտությունների բակալավրի կրթական ծրագրերում:

«Տնտեսագիտություն» որպես մեթոդաբանական գիտություն հիմք է հանդիսանում ուսումնառության հաջորդ կուրսերում մյուս տնտեսագիտական դասընթացների ուսումնասիրության համար:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

Կումպետենցիաները.

«Տնտեսագիտություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

4.1. Գիտելիք

4.1.1. Գիտելիք և իմացություն

- Ցուցաբերում է ֆինանսական և վիճակագրական հաշվառման հիմունքների իմացություն:
- Դրսևորում է վերահսկողության տեսական մեթոդաբանական հիմքերի և կազմակերպական գործընթացների արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքակազմի վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների և սկզբունքների իմացություն:
- Ցուցաբերում է արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն:

4.2 Հմտություններ

4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- Կարող է գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը տնտեսական համակարգերի գործունեության վրա:
- Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին:
- Կարող է գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող ռիսկերը և կատարել համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ:

4.2.2. Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից:
- Կարող է պատրաստել հաղորդումներ, զեկուցումներ և ներկայացնել դրանց արդյունքներ:

4.2.3. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)

- Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա:
- Ունակ է օգտվելու նորմատիվ ֆինանսական և իրավական փաստաթղթերից:

4.3. Կարողություններ

4.3.1.Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)

- Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից:

- Ունակ է տարաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրերում աշխատելու, տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

- ԳԿ1** վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
- ԳԿ4** մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
- ԳԿ9** խնդիրների լուծում,
- ԳԿ10** որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

- ՀԳԿ1** գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
- ՀԳԿ2** հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
- ՀԳԿ3** սովորելու ունակություն,
- ՀԳԿ8** ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

- ԱԿ2** հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
- ԱԿ4** ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
- ԱԿ6** կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
- ԱԿ11** տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
- ԱԿ14** տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Տնտեսագիտության տեսություն 1» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում, հետազոտական լաբորատորիաներում աշխատելու, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և տնտեսագիտության տարբեր ոլորտների բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	2 կրեդիտ/60 ժամ	2 կրեդիտ/60 ժամ

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	10	4
Գործնական աշխատանք	14	4
Մեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	36	52
Ընդամենը	60	60
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգարք	ստուգարք

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդալուծիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են՝⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրվող, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի եությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** – կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

(ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:

- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Ձեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցագրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝**⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր.

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝**⁷ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում.

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		ընթացաբանություն	ճիշդհամարան մուդիլը	ճիշտտողճան դրվողը	ճիշտտողճան մատմանով	ճիշտտողճան ընթաց
1.	<p>Թեմա 1 Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Ուսումնասիրման առարկան և մեթոդները:</p> <p>Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Տնտեսագիտության հիմնական ուղղությունները:</p> <p>Տնտեսագիտություն առարկան, նպատակները և խնդիրները:</p> <p>Տնտեսական կատեգորիաներ և տնտեսական օրենքներ:</p> <p>Տնտեսագիտության տեսությունը որպես մեթոդաբանական գիտություն՝ մեթոդաբանական և մեթոդ:</p> <p>Տնտեսագիտության միկրո, մեզո, մակրո և մեզա շերտային կառուցվածքը:</p> <p>Թեմա 2 Ապրանքային արտադրություն: Ապրանք և փող:</p> <p>Ապրանքային արտադրության պայմանները, հիմնական գծերն ու դերը հասարակության տնտեսական զարգացման գործում:</p> <p>Բնատնտեսություն և ապրանքային արտադրություն:</p> <p>«Բարիք», «ապրանք», «ծառայություն» հասկացությունների էությունն ու ձևերը:</p> <p>Ապրանքը և դրա հատկությունները: Սպառողական արժեք և օգտակարություն:</p> <p>Ապրանքների և ծառայությունների արժեքների ձևավորման այլընտրանքային տեսությունները:</p> <p>Մարժինալիզմ: արժեաձևերի զարգացումը և փողի առաջացումը:</p> <p>Փողը որպես ապրանքային հարաբերությունների զարգացման ձև:</p> <p>Փողի էությունն ու ֆունկցիաները:</p> <p>Գնի էությունն ու կառուցվածքը: Գների տեսակները: Սակագներ: Ապրանք-փողային ֆետիշիզմ:</p>	2	2			

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

2.	<p>Թեմա 3 Շուկայական տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը: Շուկա, շուկայի հասկացությունը, ծագման պայմանները, սեփականության բազմաձևությունը: Շուկայի հիմնական տարրերը, ֆունկցիաները, գործունեության սկզբունքները, կառուցվածքը, ենթակառուցվածքները, օբյեկտները, սուբյեկտները: Շուկայի դասակարգումն ըստ ապրանքային խմբերի, տարածքային հատկանիշների, մրցակցության ձևի, շուկայի սուբյեկտների տեսակների: Շուկայական տնտեսության դրական և բացասական կողմերը: Թեմա 4 Տնտեսական համակարգեր: Տիպերը և մոդելները: Տնտեսական համակարգերը: Դրանց կազմակերպման հիմնական ձևերը: Ապրանքային արտադրության բնորոշ գծերը: Տնտեսական համակարգերի տիպերը և մոդելները: Թեմա 5 Ֆիրման շուկայական հարաբերությունների համակարգում: Ձեռնարկության կազմակերպման էությունն ու հիմնական ձևերը (անհատական, ակցիոներական ընկերություն, գործընկերություն): Դրանց առավելություններն ու թերությունները: Մանր, միջին և խոշոր բիզնեսները: Ֆիրման որպես բիզնեսի և միկրոտնտեսական վերլուծության հիմնական կառուցվածքային միավոր: Ֆիրմայի վարքագիծը կատարյալ և ոչ կատարյալ մրցակցության պայմաններում: Ֆիրմայի կառավարման տեսությունը (մենեջմենթ): Մարքեթինգ:</p>	2	2			
3.	<p>Թեմա 6 Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորումը: Կապիտալի նախասկզբնական կուտակումը: Կապիտալի շուկան, դրա օբյեկտները և սուբյեկտները: Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորման արտաքին և ներքին աղբյուրները: Կապիտալի շրջապտույտը և պտույտը: Հիմնական և շրջանառու կապիտալի արդյունավետ օգտագործման ցուցանիշները: Թեմա 7 Ծախքերի տեսությունը: Արտադրություն և ծախքեր: Արտադրության ծախքերի էությունն ու մեկնաբանումները: Ծախքերի տեսակները: Ինքնարժեքի էությունն ու կառուցվածքը: Ինքնարժեքի իջեցման ուղիները: Աշխատանքի արտադրողականություն: Դրա դինամիկական որոշող գործոնները: Թեմա 8 Շահույթ և շահութաբերություն: Ձեռնարկատիրական եկամուտ և աշխատավարձ:</p>	2	2			

	<p>Շահույթ և շահութաբերություն: Շահույթի էության և աղբյուրների մեկնաբանությունները: Շահույթի մեծությունը որոշող գործոնները: Շահույթի ֆունկցիաները: Շահույթի տեսակները (հաշվապահական, տնտեսական, ընդհանուր հաշվեկշռային և այլն): Մոնոպոլ շահույթ: Ձեռնարկատիրական եկամուտ: Աշխատավարձի տնտեսական հիմքերը: Աշխատավարձի ձևերը, տեսակները ու համակարգերը: Անվանական և իրական աշխատավարձ: Աշխատավարձի կազմակերպման տարիֆային համակարգի էությունը:</p>					
4.	<p>Թեմա 9 Ագրո-արդյունաբերական համալիր: Ռենտայի տեսություն: Ագրարային արտադրությունը աշխատանքի և կապիտալի հատուկ ոլորտ: Ագրարային տեխնիկական հեղափոխություն: Ագրո-արդյունաբերական կոմպլեքս: Հողօգտագործում և հողատիրություն: Շուկայական հարաբերությունները ագրո-արդյունաբերական կոմպլեքսում: Հողային ռենտա, էությունը, ձևերը: Ռենտային եկամուտների նեոկլասիկ տեսությունը: Մոնոպոլ ռենտա: Ռենտայի այլ տեսակներ: Հողի գինը: Հողային ռենտա: Կապիտալիզմի զարգացումը գյուղատնտեսության մեջ: Թեմա 10 Կուտակում, սպառում և խնայողություն: Սպառում և խնայողություն: Դրանց փոխադարձ կապն ու տարբերությունները: Սպառման և խնայողության միջին և սահմանային հակումները: «Ներդրումներ» հասկացության տնտեսագիտական էությունը: Ներդրումների ձևերը: Ինվեստիցիան և դրա ֆունկցիոնալ նշանակությունը: Ինվեստիցիայի մեծության վրա ազդող գործոնները: Թեմա 11 Տնտեսական աճ: Տնտեսական զարգացման փուլայնությունը: Տնտեսական աճի էությունը: Դրան բնութագրող հիմնական ցուցանիշները: Տնտեսական աճի վրա ազդող գործոնները: Տնտեսական աճի տիպերը (էքստենսիվ, ինտենսիվ և խառը): Տնտեսական ճգնաժամ: Ճգնաժամի տեսակները: Թեմա 12 Ինֆլյացիա և գործազրկություն: Ինֆլյացիայի բնորոշումը և հիմնական տեսակները: Առաջացման պատճառները և սոցիալ-տնտեսական հետևանքները:</p>	2	2			

	<p>Տնտեսության պարբերական տատանումները և գործազրկությունը: Գործազրկության տեսակները և դրանց վրա ազդող գործոնները: Գործազրկության մակարդակը և ինֆլյացիայի տեմպերը:</p>					
5.	<p>Թեմա 13 Դրամա-վարկային համակարգի էությունը: Բանկեր: Փող. տեսակները, պահանջարկը և առաջարկը: Հավասարակշռությունը դրամական շուկայում: Տոկոսադրույքի ձևավորումը որպես փողի գին: Դրամաշրջանառություն: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակության որոշումը: Վարկ. էությունը, ձևերը և ֆունկցիաները: Բանկային համակարգ: Բանկերի տեսակները: Կենտրոնական Բանկի հիմնական խնդիրները և ֆունկցիաները: Առևտրային բանկերը և դրանց գործարքները: Թեմա 14 Ֆինանսական համակարգ և ֆինանսական քաղաքականություն: Ֆինանսների էությունը , դրան բնորոշ գործառնությունները: Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները: Պետության կողմից իրականացվող ֆինանսական քաղաքականությունը: Ֆիսկալ քաղաքականություն: Թեմա 15 Պետության սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությունը: Շուկայական տնտեսությունը որպես անխուսափելի կենսունակ մեխանիզմ: Շուկայի բացասական կողմերը: Պետության տնտեսական քաղաքականության վերլուծությունը ըստ Յան Տինբերգենի: Տնտեսության պետական կարգավորման նպատակը: Պետության սոցիալ-տնտեսական ֆունկցիաները: Թեմա 16 Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները: Միջազգային արժույթային և ֆինանսական համակարգեր: Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները: Համաշխարհային տնտեսության ձևավորման հիմնական փուլերը: Համաշխարհային շուկա: Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտուրը: Արժույթի բովանդակությունը և դերը միջազգային առևտրում: Արժույթային փոխարժեք և դրա տեսակները: Միջազգային արժույթային և ֆինանսական համակարգերը:</p>	2	4			
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		10	14			36

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Գ. Կիրակոսյան «Տնտեսագիտության տեսություն»	Երևան 2009թ.
2.	Գևորգյան Մ.Ա. «Տնտեսագիտության տեսություն»	Երևան 1998թ.
3.	Գոռթնի Դ. Ջեյմս, Ռիչարդ Լ. Ստրոուպ, Ա.Հ.Սթոդենմունդի, Ռասել Ս. Սոբելի «Տնտեսագիտություն: Մասնավոր և հասարակական ընտրություն:» Թարգմանություն՝ գլխ. խմբագիր պրոֆ.Գ. Կիրակոսյան	Երևան 1999թ.
4.	Թովմասյան Ռ.Ա. «Տնտեսագիտության տեսություն»	Երևան 2006թ.
5.	Խաչատրյան Գ. Հ. «Տնտեսագիտության տեսություն»	Երևան 2007թ.
6.	Ղուշյան Հ. Բ. «Մակրոէկոնոմիկա»	Երևան 1992թ.
7.	Մարկոսյան Ա., Սաֆարյան Ռ. «Շուկայական տեսության հիմնախնդիրները»	Երևան 2002թ.
8.	«Մենեջմենթ» Յ.Ս, Սովարյանի խմբ.	Երևան 2002թ.
9.		
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Войтов А. Г. „Экономика. Общий курс“ (фундаментальная теория экономики). Учебник	М. 2003
2.	Гугасян Г. М. „ Экономическая теория. Ключевые вопросы.“ Учебник	М. 2004
3.	Липсиц И.В. . „ Экономика. Учебник для вузов“:	М.2004
4.	Макконелл К.Р. Брю С.Л. Экономикс: Принципы,проблемы и политика. В 2-х томах.	М.1996
5.	Носов С.С. « Экономическая теория Краткий курс.»	М.2001
6.	Носов С.С. „ Основы Экономики.“ Учебник	М. 2004
7.	Основы экономической теории. Курс лекции Под общ. ред. А.А.Кочеткова	М.2004
8.	Рау́зберг Б. А. „ Основы Экономики.“ Учебник пособие.	М. 2000
9.	Стенлейк Дж.Ф. . „ Экономикс для начинающих. “	М.1994
10.	„ Экономическая теория.“ Учебник. Под ред. Камаева В. Д.	М. 2000
11.	„ Экономическая теория.“ Учебник. Под общ. ред. В.И.Видяпина и др.	М.2005
12.	„ Экономика. .“ Учебник под ред. А.С.Булатова	М.2001
13.	Янова В.В. „ Экономика. .“ Учебник	М.2007

Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	<p>Թեմա 1 Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Ուսումնասիրման առարկան և մեթոդները:</p> <p>Թեմա 2 Ապրանքային արտադրություն: Ապրանք և փող:</p>	<p>Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Տնտեսագիտության հիմնական ուղղությունները: Տնտեսագիտություն առարկան, նպատակները և խնդիրները: Տնտեսական կատեգորիաներ և տնտեսական օրենքներ: Տնտեսագիտության տեսությունը որպես մեթոդոլոգիական գիտություն՝ մեթոդոլոգիա և մեթոդ: Տնտեսագիտության միկրո, մեզո, մակրո և մեզա շերտային կառուցվածքը:</p> <p>Ապրանքային արտադրության պայմանները, հիմնական գծերն ու դերը հասարակության տնտեսական զարգացման գործում: Բնատնտեսություն և ապրանքային արտադրություն: «Բարիք», «ապրանք», «ծառայություն» հասկացությունների էությունն ու ձևերը: Ապրանքը և դրա հատկությունները: Սպառողական</p>	2	*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		<p>արժեք և օգտակարություն: Ապրանքների և ծառայությունների արժեքների ձևավորման այլընտրանքային տեսությունները: Մարժինալիզմ: արժեաձևերի զարգացումը և փողի առաջացումը: Փողը որպես ապրանքային հարաբերությունների զարգացման ձև: Փողի էությունն ու ֆունկցիաները: Գնի էությունն ու կառուցվածքը: Գների տեսակները: Սակագներ: Ապրանքափողային ֆետիշիզմ:</p>		
2.	<p>Թեմա 3 Շուկայական տնտեսության բնութագիրը:</p> <p>Շուկայական ընդհանուր</p>	<p>Շուկա, շուկայի հասկացությունը, ծագման պայմանները, սեփականության բազմաձևությունը: Շուկայի հիմնական տարրերը, ֆունկցիաները, գործունեության սկզբունքները, կառուցվածքը, ենթակառուցվածքները, օբյեկտները, սուբյեկտները: Շուկայի դասակարգումն ըստ ապրանքային խմբերի, տարածքային հատկանիշների, մրցակցության ձևի, շուկայի սուբյեկտների տեսակների: Շուկայական տնտեսության դրական և բացասական կողմերը:</p>	2	*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը
	<p>Թեմա 4 Տնտեսական համակարգեր: Տիպերը և մոդելները:</p>	<p>Տնտեսական համակարգերը: Դրանց կազմակերպման հիմնական ձևերը: Ապրանքային արտադրության</p>		

	<p>Ձեռնարկ 5 Ֆիրման շուկայական հարաբերությունների համակարգում:</p>	<p>բնորոշ գծերը: Տնտեսական համակարգերի տիպերը և մոդելները:</p> <p>Ձեռնարկության կազմակերպման էությունն ու հիմնական ձևերը (անհատական, ակցիոներական ընկերություն, գործընկերություն): Դրանց առավելություններն ու թերությունները:</p> <p>Մանր, միջին և խոշոր բիզնեսները: Ֆիրման որպես բիզնեսի և միկրոտնտեսական վերլուծության հիմնական կառուցվածքային միավոր:</p> <p>Ֆիրմայի վարքագիծը կատարյալ և ոչ կատարյալ մրցակցության պայմաններում:</p> <p>Ֆիրմայի կառավարման տեսությունը (մենեջմենթ): Մարքեթինգ:</p>		
3.	<p>Ձեռնարկ 6 Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորումը:</p>	<p>Կապիտալի նախասկզբնական կուտակումը: Կապիտալի շուկան, դրա օբյեկտները և սուբյեկտները:</p> <p>Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորման արտաքին և ներքին աղբյուրները:</p> <p>Կապիտալի շրջապտույտը և պտույտը: Հիմնական և շրջանառու կապիտալի արդյունավետ օգտագործման ցուցանիշները:</p>	2	<p>*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը</p>

	<p>Թեմա 7 Ծախքերի տեսությունը: Արտադրություն և ծախքեր:</p> <p>Թեմա 8 Շահույթ և շահութաբերություն: Ձեռնարկատիրական եկամուտ և աշխատավարձ:</p>	<p>Արտադրության ծախքերի էությունն ու մեկնաբանումները: Ծախքերի տեսակները: Ինքնարժեքի էությունն ու կառուցվածքը: Ինքնարժեքի իջեցման ուղիները: Աշխատանքի արտադրողականություն: Դրա դինամիկան որոշող գործոնները:</p> <p>Շահույթ և շահութաբերություն: Շահույթի էության և աղբյուրների մեկնաբանությունները: Շահույթի մեծությունը որոշող գործոնները: Շահույթի ֆունկցիաները: Շահույթի տեսակները (հաշվապահական, տնտեսական, ընդհանուր հաշվեկշռային և այլն): Մոնոպոլ շահույթ: Ձեռնարկատիրական եկամուտ: Աշխատավարձի տնտեսական հիմքերը: Աշխատավարձի ձևերը, տեսակները ու համակարգերը: Անվանական և իրական աշխատավարձ: Աշխատավարձի կազմակերպման տարիֆային համակարգի էությունը:</p>		
4.	<p>Թեմա 9 Ագրո-արդյունաբերական համալիր: Ռենտայի տեսություն:</p>	<p>Ագրարային արտադրությունը աշխատանքի և կապիտալի հատուկ ոլորտ: Ագրարային տեխնիկական</p>	2	<p>*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը</p>

	<p>Թեմա 12 Ինֆյացիա և գործազրկություն:</p>	<p>գործոնները: Տնտեսական աճի տիպերը (էքստենսիվ, ինտենսիվ և խառը): Տնտեսական ճգնաժամ: Ճգնաժամի տեսակները:</p> <p>Ինֆյացիայի բնորոշումը և հիմնական տեսակները: Առաջացման պատճառները և սոցիալ-տնտեսական հետևանքները: Տնտեսության պարբերական տատանումները և գործազրկությունը: Գործազրկության տեսակները և դրանց վրա ազդող գործոնները: Գործազրկության մակարդակը և ինֆյացիայի տեմպերը:</p>		
5.	<p>Թեմա 13 Դրամա-վարկային համակարգի էությունը: Բանկեր:</p>	<p>Փող. տեսակները, պահանջարկը և առաջարկը: Հավասարակշռությունը դրամական շուկայում: Տոկոսադրույթի ձևավորումը որպես փողի գին: Դրամաշրջանառություն: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակության որոշումը: Վարկ. էությունը, ձևերը և ֆունկցիաները: Բանկային համակարգ: Բանկերի տեսակները: Կենտրոնական Բանկի հիմնական խնդիրները և ֆունկցիաները: Առևտրային բանկերը և դրանց գործարքները:</p>	2	<p>*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը</p>

<p>Թեմա 14 Ֆինանսական համակարգ և ֆինանսական քաղաքականություն:</p>	<p>Ֆինանսների էությունը, դրան բնորոշ գործառույթները: Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները: Պետության կողմից իրականացվող ֆինանսական քաղաքականությունը: Ֆիսկալ քաղաքականություն:</p>		
<p>Թեմա 15 Պետության սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությունը:</p>	<p>Շուկայական տնտեսությունը որպես անխուսափելի կենսունակ մեխանիզմ: Շուկայի բացասական կողմերը: Պետության տնտեսական քաղաքականության վերլուծությունը ըստ Յան Տինբերգենի: Տնտեսության պետական կարգավորման նպատակը: Պետության սոցիալ-տնտեսական ֆունկցիաները:</p>		
<p>Թեմա 16 Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները: Միջազգային արժույթային և ֆինանսական համակարգեր:</p>	<p>Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները: Համաշխարհային տնտեսության ձևավորման հիմնական փուլերը: Համաշխարհային շուկա: Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտուրը: Արժույթի բովանդակությունը և</p>		

		<p>դերը միջազգային առևտրում: Արժութային փոխարժեք և դրա տեսակները: Միջազգային արժութային և ֆինանսական համակարգերը:</p>		
--	--	---	--	--

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	<p>Թեմա 1 Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Ուսումնասիրման առարկան և մեթոդները:</p> <p>Թեմա 2 Ապրանքային արտադրություն: Ապրանք և փող:</p>	<p>Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Տնտեսագիտության հիմնական ուղղությունները: Տնտեսագիտություն առարկան, նպատակները և խնդիրները: Տնտեսական կատեգորիաներ և տնտեսական օրենքներ: Տնտեսագիտության տեսությունը որպես մեթոդոլոգիական գիտություն՝ մեթոդոլոգիա և մեթոդ: Տնտեսագիտության միկրո, մեզո, մակրո և մեզա շերտային կառուցվածքը: Ապրանքային արտադրության պայմանները, հիմնական գծերն ու դերը հասարակության տնտեսական</p>	4	գրավոր - բանավոր	*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		<p>զարգացման գործում: Բնատնտեսություն և ապրանքային արտադրություն: «Բարիք», «ապրանք», «Ծառայու թյուն» հասկացությունների էությունն ու ձևերը: Ապրանքը և դրա հատկությունները: Սպառողական արժեք և օգտակարություն: Ապրանքների և ծառայությունների արժեքների ձևավորման այլընտրանքային տեսությունները: Մարժինալիզմ: արժեաձևերի զարգացումը և փոդի առաջացումը: Փողը որպես ապրանքային հարաբերությունների զարգացման ձև: Փողի էությունն ու ֆունկցիաները: Գնի էությունն ու կառուցվածքը: Գների տեսակները: Սակագներ: Ապրանքա-փողային ֆետիշիզմ:</p>			
2.	<p>Թեմա 3 Շուկայական տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը:</p>	<p>Շուկա, շուկայի հասկացությունը, ծագման պայմանները, սեփականության բազմաձևությունը: Շուկայի հիմնական տարրերը, ֆունկցիաները, գործունեության սկզբունքները, կառուցվածքը, ենթակառուցվածքները, օբյեկտները, սուբյեկտները: Շուկայի դասակարգումն ըստ</p>	2	գրավոր - բանավոր	*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը

	<p>Թեմա 4 Տնտեսական համակարգեր: Տիպերը և մոդելները:</p> <p>Թեմա 5 Ֆիրման շուկայական հարաբերությունների համակարգում:</p>	<p>ապրանքային խմբերի, տարածքային հատկանիշների, մրցակցության ձևի, շուկայի սուբյեկտների տեսակների:</p> <p>Շուկայական տնտեսության դրական և բացասական կողմերը:</p> <p>Տնտեսական համակարգերը: Դրանց կազմակերպման հիմնական ձևերը:</p> <p>Ապրանքային արտադրության բնորոշ գծերը:</p> <p>Տնտեսական համակարգերի տիպերը և մոդելները:</p> <p>Ձեռնարկության կազմակերպման էությունն ու հիմնական ձևերը (անհատական, ակցիոներական ընկերություն, գործընկերություն):</p> <p>Դրանց առավելություններն ու թերությունները:</p> <p>Մանր, միջին և խոշոր բիզնեսները: Ֆիրման որպես բիզնեսի և միկրոտնտեսական վերլուծության հիմնական կառուցվածքային միավոր:</p> <p>Ֆիրմայի վարքագիծը կատարյալ և ոչ կատարյալ մրցակցության պայմաններում:</p> <p>Ֆիրմայի կառավարման տեսությունը (մենեջմենթ):</p> <p>Մարքեթինգ:</p>			
--	---	--	--	--	--

3.	<p>Թեմա 6 Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորումը:</p> <p>Թեմա 7 Ծախքերի տեսությունը: Արտադրություն և ծախքեր:</p> <p>Թեմա 8 Շահույթ և շահութաբերություն: Ձեռնարկատիրական և աշխատավարձ: Եկամուտ և</p>	<p>Կապիտալի նախասկզբնական կուտակումը: Կապիտալի շուկան, դրա օբյեկտները և սուբյեկտները: Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորման արտաքին և ներքին աղբյուրները: Կապիտալի շրջապտույտը և պտույտը: Հիմնական և շրջանառու կապիտալի արդյունավետ օգտագործման ցուցանիշները:</p> <p>Արտադրության ծախքերի էությունն ու մեկնաբանումները: Ծախքերի տեսակները: Ինքնարժեքի էությունն ու կառուցվածքը: Ինքնարժեքի իջեցման ուղիները: Աշխատանքի արտադրողականություն: Դրա դինամիկան որոշող գործոնները:</p> <p>Շահույթ և շահութաբերություն: Շահույթի էության և աղբյուրների մեկնաբանությունները: Շահույթի մեծությունը որոշող գործոնները: Շահույթի ֆունկցիաները: Շահույթի տեսակները</p>	2	գրավոր - բանավոր	*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը
----	---	---	---	------------------	--

	<p>Թեմա 11 Տնտեսական աճ: Տնտեսական փուլայնությունը: Տնտեսական զարգացման</p> <p>Թեմա 12 Ինֆլյացիա և գործազրկություն:</p>	<p>տարբերությունները: Սպառման և խնայողության միջին և սահմանային հակումները: «Ներդրումներ» հասկացության տնտեսագիտական էությունը: Ներդրումների ձևերը: Ինվեստիցիան և դրա ֆունկցիոնալ նշանակությունը: Ինվեստիցիայի մեծության վրա ազդող գործոնները:</p> <p>Տնտեսական աճի էությունը: Դրան բնութագրող հիմնական ցուցանիշները: Տնտեսական աճի վրա ազդող գործոնները: Տնտեսական աճի տիպերը (էքստենսիվ, ինտենսիվ և խառը): Տնտեսական ճգնաժամ: Ճգնաժամի տեսակները:</p> <p>Ինֆլյացիայի բնորոշումը և հիմնական տեսակները: Առաջացման պատճառները և սոցիալ-տնտեսական հետևանքները: Տնտեսության պարբերական տատանումները և գործազրկությունը: Գործազրկության տեսակները և դրանց վրա ազդող գործոնները: Գործազրկության մակարդակը և</p>			
--	---	---	--	--	--

		ինֆյացիայի տեմպերը:			
5.	<p>Թեմա 13 Դրամա-վարկային համակարգի էությունը: Բանկեր:</p> <p>Թեմա 14 Ֆինանսական համակարգ և ֆինանսական քաղաքականություն:</p> <p>Թեմա 15 Պետության սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությունը:</p>	<p>Փող. տեսակները, պահանջարկը և առաջարկը: Հավասարակշռությունը դրամական շուկայում: Տոկոսադրույքի ձևավորումը որպես փողի գին: Դրամաշրջանառություն: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակության որոշումը: Վարկ. էությունը, ձևերը և ֆունկցիաները: Բանկային համակարգ: Բանկերի տեսակները: Կենտրոնական Բանկի հիմնական խնդիրները և ֆունկցիաները: Առևտրային բանկերը և դրանց գործարքները:</p> <p>Ֆինանսների էությունը, դրան բնորոշ գործառույթները: Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները: Պետության կողմից իրականացվող ֆինանսական քաղաքականությունը: Ֆիսկալ քաղաքականություն:</p> <p>Շուկայական տնտեսությունը որպես անխուսափելի կենսունակ մեխանիզմ: Շուկայի բացասական</p>	2	գրավոր - բանավոր	*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը

	<p>Թեմա 16 Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները: Միջազգային արժույթային և ֆինանսական համակարգեր:</p>	<p>կողմերը: Պետության տնտեսական քաղաքականության վերլուծությունը ըստ Յան Տինբերգենի: Տնտեսության պետական կարգավորման նպատակը: Պետության սոցիալ-տնտեսական ֆունկցիաները:</p> <p>Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները: Համաշխարհային տնտեսության ձևավորման հիմնական փուլերը: Համաշխարհային շուկա: Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտուրը: Արժույթի բովանդակությունը և դերը միջազգային առևտրում: Արժույթային փոխարժեք և դրա տեսակները: Միջազգային արժույթային և ֆինանսական համակարգերը:</p>			
--	--	---	--	--	--

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹¹
1.					
2.					

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1.	Ծախքերի տեսություն	Արտադրության ծախքերի էությունն ու մեկնաբանումները: Ծախքերի տեսակները: Ինքնարժեքի էությունն ու կառուցվածքը: Ինքնարժեքի իջեցման ուղիները: Աշխատանքի արտադրողականություն: Դրա դինամիկան որոշող գործոնները:	Ռեֆերատ և տեստերի կազմում	Գործնական պարապմունքներ ի ժամերին	գրավոր	*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	Շահույթի տեսություն	<p>Շահույթ և շահութաբերություն: Շահույթի էության և աղբյուրների մեկնաբանությունները: Շահույթի մեծությունը որոշող գործոնները: Շահույթի ֆունկցիաները: Շահույթի տեսակները (հաշվապահական, տնտեսական, ընդհանուր հաշվեկշռային և այլն): Սոնոպոլ շահույթ: Ձեռնարկատիրական եկամուտ Աշխատավարձի տնտեսական հիմքերը: Աշխատավարձի ձևերը, տեսակները ու համակարգերը: Անվանական և իրական աշխատավարձ: Աշխատավարձի կազմակերպման տարիֆային համակարգի էությունը:</p>	Ռեֆերատ և տեսուերի կազմում	Գործնական պարապմունքներ ի ժամերին	գրավոր	*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը
----	---------------------	---	----------------------------	-----------------------------------	--------	--

3.	Ագրո-արդյունաբերական համալիր:	<p>Ագրարային արտադրությունը աշխատանքի և կապիտալի հատուկ ոլորտ: Ագրարային տեխնիկական հեղափոխություն:</p> <p>Ագրո-արդյունաբերական կոմպլեքս: Հողօգտագործում և հողատիրություն: Շուկայական հարաբերությունները ագրո-արդյունաբերական կոմպլեքսում:</p> <p>Հողային ռենտա, էությունը, ձևերը:</p> <p>Ռենտային եկամուտների նեոկլասիկ տեսությունը:</p> <p>Մոնոպոլ ռենտա: Ռենտայի այլ տեսակներ:</p> <p>Հողի գինը: Հողային ռենտա: Կապիտալիզմի զարգացումը գյուղատնտեսության մեջ:</p>	Ռեֆերատ և տեսուերի կազմում	Գործնական պարապմունքներ ի ժամերին	գրավոր	*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը
4.	Տնտեսական աճ	<p>Տնտեսական աճի էությունը: Դրան բնութագրող հիմնական ցուցանիշները:</p> <p>Տնտեսական աճի վրա ազդող գործոնները:</p> <p>Տնտեսական աճի տիպերը (էքստենսիվ, ինտենսիվ և խառը):</p> <p>Տնտեսական ճգնաժամ:</p> <p>Ճգնաժամի տեսակները:</p>	Ռեֆերատ և տեսուերի կազմում	Գործնական պարապմունքներ ի ժամերին	գրավոր	*-բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը

5.	Ինֆլյացիա	<p>Ինֆլյացիայի բնորոշումը և հիմնական տեսակները: Առաջացման պատճառները և սոցիալ-տնտեսական հետևանքները:</p> <p>Տնտեսության պարբերական տատանումները և գործազրկությունը:</p> <p>Գործազրկության տեսակները և դրանց վրա ազդող գործոնները:</p> <p>Գործազրկության մակարդակը և ինֆլյացիայի տեմպերը:</p>	Ռեֆերատ և տեստերի կազմում	Գործնական պարապմունքներ ի ժամերին	գրավոր	*բոլոր թեմաների համար օգտագործել նշված գրականությունը
----	-----------	--	---------------------------	-----------------------------------	--------	---

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	Լսարաններ`

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

14.2. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

14.3. Գնահատման չափանիշները¹⁶.

- Տեսական գիտելիքները՝ 2 ստուգում:
- Գործնական աշխատանքները՝ 2 ստուգում:
- Սեմինար պարապմունքները՝ -:
- Լաբորատոր աշխատանքները՝ -:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ 2 ստուգում:

¹⁶ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ բոլոր մասնագիտությունների համար
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ բոլոր կրթական ծրագրերի համար
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/բ-091 Տնտեսագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p><i>Դասընթացի նպատակ է՝</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Տնտեսագիտության տեսության զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին: ▪ Արտադրող-սպառող փոխգործունեության չափանիշների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ: ▪ Միկրո և մակրոտնտեսական ցուցանիշների և դրանց առանձին-առանձին համեմատության և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից: ▪ Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ հատվածներում կոնկրետ տնտեսական իրավիճակների վերլուծելու կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում: 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>4.1. Գիտելիք</p> <p>4.1.1. Գիտելիք և իմացություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ցուցաբերում է ֆինանսական և վիճակագրական հաշվառման հիմունքների իմացություն: • Դրսևորում է վերահսկողության տեսական մեթոդաբանական հիմքերի և կազմակերպական գործընթացների արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքակազմի վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն: 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների և սկզբունքների իմացություն: • Ցուցաբերում է արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն: <p>4.2. Հմտություններ</p> <p>4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարող է գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը տնտեսական համակարգերի գործունեության վրա: • Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին: • Կարող է գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող ռիսկերը և կատարել համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ: <p>4.2.2. Հաղորդակցման, S2S և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից: • Կարող է պատրաստել հաղորդումներ, զեկուցումներ և ներկայացնել դրանց արդյունքներ: <p>4.2.4. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա: • Ունակ է օգտվելու նորմատիվ ֆինանսական և իրավական փաստաթղթերից: <p>4.3. Կարողություններ</p> <p>4.3.1. Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից: • Ունակ է տարաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրերում աշխատելու, տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու:
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1 Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Ուսումնասիրման առարկան և մեթոդները: Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Տնտեսագիտության հիմնական ուղղությունները: Տնտեսագիտություն առարկան, նպատակները և խնդիրները: Տնտեսական կատեգորիաներ և տնտեսական օրենքներ:</p>

Տնտեսագիտության տեսությունը որպես մեթոդոլոգիական գիտություն՝ մեթոդոլոգիա և մեթոդ:

Տնտեսագիտության միկրո, մեզո, մակրո և մեգա շերտային կառուցվածքը:

Թեմա 2 Ապրանքային արտադրություն: Ապրանք և փող:

Ապրանքային արտադրության պայմանները, հիմնական գծերն ու դերը հասարակության տնտեսական զարգացման գործում:

Բնատնտեսություն և ապրանքային արտադրություն:

«Բարիք», «ապրանք», «ծառայություն» հասկացությունների էությունն ու ձևերը:

Ապրանքը և դրա հատկությունները: Սպառողական արժեք և օգտակարություն:

Ապրանքների և ծառայությունների արժեքների ձևավորման այլընտրանքային տեսությունները:

Մարժինալիզմ: արժեաձևերի զարգացումը և փողի առաջացումը:

Փողը որպես ապրանքային հարաբերությունների զարգացման ձև:

Փողի էությունն ու ֆունկցիաները:

Գնի էությունն ու կառուցվածքը: Գների տեսակները:

Սակագներ: Ապրանք-փողային ֆետիշիզմ:

Թեմա 3 Շուկայական տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը:

Շուկա, շուկայի հասկացությունը, ծագման պայմանները, սեփականության բազմաձևությունը:

Շուկայի հիմնական տարրերը, ֆունկցիաները, գործունեության սկզբունքները, կառուցվածքը, ենթակառուցվածքները, օբյեկտները, սուբյեկտները:

Շուկայի դասակարգումն ըստ ապրանքային խմբերի, տարածքային հատկանիշների, մրցակցության ձևի, շուկայի սուբյեկտների տեսակների:

Շուկայական տնտեսության դրական և բացասական կողմերը:

Թեմա 4 Տնտեսական համակարգեր: Տիպերը և մոդելները:

Տնտեսական համակարգերը: Դրանց կազմակերպման հիմնական ձևերը:

Ապրանքային արտադրության բնորոշ գծերը:

Տնտեսական համակարգերի տիպերը և մոդելները:

Թեմա 5 Ֆիրման շուկայական հարաբերությունների համակարգում:

Ձեռնարկության կազմակերպման էությունն ու հիմնական ձևերը (անհատական, ակցիոներական ընկերություն, գործընկերություն): Դրանց առավելություններն ու թերությունները:

Մանր, միջին և խոշոր բիզնեսները: Ֆիրման որպես բիզնեսի և միկրոտնտեսական վերլուծության հիմնական կառուցվածքային միավոր:

Ֆիրմայի վարքագիծը կատարյալ և ոչ կատարյալ մրցակցության պայմաններում:

Ֆիրմայի կառավարման տեսությունը (մենեջմենթ):

Մարքեթինգ:

Թեմա 6 Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորումը:

Կապիտալի նախասկզբնական կուտակումը:

Կապիտալի շուկան, դրա օբյեկտները և սուբյեկտները:

Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորման արտաքին և ներքին աղբյուրները:

Կապիտալի շրջապտույտը և պտույտը:

Հիմնական և շրջանառու կապիտալի արդյունավետ օգտագործման ցուցանիշները:

Թեմա 7 Ծախքերի տեսությունը: Արտադրություն և ծախքեր:

Արտադրության ծախքերի էությունն ու մեկնաբանումները:

Ծախքերի տեսակները:

Ինքնարժեքի էությունն ու կառուցվածքը: Ինքնարժեքի իջեցման ուղիները:

Աշխատանքի արտադրողականություն: Դրա դինամիկան որոշող գործոնները:

Թեմա 8 Շահույթ և շահութաբերություն: Ձեռնարկատիրական եկամուտ և աշխատավարձ:

Շահույթ և շահութաբերություն: Շահույթի էության և աղբյուրների մեկնաբանությունները:

Շահույթի մեծությունը որոշող գործոնները:

Շահույթի ֆունկցիաները:

Շահույթի տեսակները (հաշվապահական, տնտեսական, ընդհանուր հաշվեկշռային և այլն):

Մոնոպոլ շահույթ:

Ձեռնարկատիրական եկամուտ: Աշխատավարձի տնտեսական հիմքերը:

Աշխատավարձի ձևերը, տեսակները ու համակարգերը:

Անվանական և իրական աշխատավարձ:

Աշխատավարձի կազմակերպման տարիֆային համակարգի էությունը:

Թեմա 9 Ագրո-արդյունաբերական համալիր: Ռենտայի տեսություն:

Ագրարային արտադրությունը աշխատանքի և կապիտալի հատուկ ոլորտ: Ագրարային տեխնիկական հեղափոխություն:

Ագրո-արդյունաբերական կոմպլեքս: Հողօգտագործում և հողատիրություն: Շուկայական հարաբերությունները ագրո-արդյունաբերական կոմպլեքսում:

Հողային ռենտա, էությունը, ձևերը:

Ռենտային եկամուտների նեոկլասիկ տեսությունը:

Մոնոպոլ ռենտա: Ռենտայի այլ տեսակներ:

Հողի գինը: Հողային ռենտա: Կապիտալիզմի զարգացումը գյուղատնտեսության մեջ:

Թեմա 10 Կուտակում, սպառում և խնայողություն:

Սպառում և խնայողություն: Դրանց փոխադարձ կապն ու տարբերությունները:

Սպառման և խնայողության միջին և սահմանային հակումները:

«Ներդրումներ» հասկացության տնտեսագիտական էությունը:

Ներդրումների ձևերը:

Ինվեստիցիան և դրա ֆունկցիոնալ նշանակությունը:
Ինվեստիցիայի մեծության վրա ազդող գործոնները:

Թեմա 11 Տնտեսական աճ: Տնտեսական զարգացման փուլայնությունը:

Տնտեսական աճի էությունը: Դրան բնութագրող հիմնական ցուցանիշները:

Տնտեսական աճի վրա ազդող գործոնները:

Տնտեսական աճի տիպերը (էքստենսիվ, ինտենսիվ և խառը):

Տնտեսական ճգնաժամ: Ճգնաժամի տեսակները:

Թեմա 12 Ինֆլյացիա և գործազրկություն:

Ինֆլյացիայի բնորոշումը և հիմնական տեսակները:
Առաջացման պատճառները և սոցիալ-տնտեսական հետևանքները:

Տնտեսության պարբերական տատանումները և գործազրկությունը:

Գործազրկության տեսակները և դրանց վրա ազդող գործոնները:

Գործազրկության մակարդակը և ինֆլյացիայի տեմպերը:

Թեմա 13 Դրամա-վարկային համակարգի էությունը: Բանկեր:

Փող. տեսակները, պահանջարկը և առաջարկը:
Հավասարակշռությունը դրամական շուկայում: Տոկոսադրույքի ձևավորումը որպես փողի զին:

Դրամաշրջանառություն: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակության որոշումը:

Վարկ. էությունը, ձևերը և ֆունկցիաները:

Բանկային համակարգ: Բանկերի տեսակները:

Կենտրոնական Բանկի հիմնական խնդիրները և ֆունկցիաները:

Առևտրային բանկերը և դրանց գործարքները:

Թեմա 14 Ֆինանսական համակարգ և ֆինանսական քաղաքականություն:

Ֆինանսների էությունը , դրան բնորոշ գործառույթները:

Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները:

Պետության կողմից իրականացվող ֆինանսական քաղաքականությունը:

Ֆիսկալ քաղաքականություն:

Թեմա 15 Պետության սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությունը:

Շուկայական տնտեսությունը որպես անխուսափելի կենսունակ մեխանիզմ: Շուկայի բացասական կողմերը:

Պետության տնտեսական քաղաքականության վերլուծությունը ըստ Յան Տինբերգենի:

Տնտեսության պետական կարգավորման նպատակը:

Պետության սոցիալ-տնտեսական ֆունկցիաները:

Թեմա 16 Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները: Միջազգային արժույթային և ֆինանսական համակարգեր:

Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները:

Համաշխարհային տնտեսության ձևավորման հիմնական

	<p>փուլերը:</p> <p>Համաշխարհային շուկա: Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտուրը:</p> <p>Արժույթի բովանդակությունը և դերը միջազգային առևտրում: Արժույթային փոխարժեք և դրա տեսակները:</p> <p>Միջազգային արժույթային և ֆինանսական համակարգերը:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>15. Գնահատում</p> <p>Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը, ▪ իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման: <p>Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁷:</p> <p>15.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր, ▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40

¹⁷«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

	<p>միավոր,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում առավելագույնը գումարային 100 միավոր: <p>15.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.</p> <p>Դասընթացն ամփոփվում է <u>քննությամբ</u>: Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Գ. Կիրակոսյան «Տնտեսագիտության տեսություն» Երևան 2009թ. 2. Գևորգյան Մ.Ա. «Տնտեսագիտության տեսություն» Երևան 1998թ. 3. Գոռթնի Դ. Ջեյմս, Ռիչարդ Լ. Ստրոուպ, Ա.Հ.Սթուդենմունդի, Ռասել Ս. Սոբելի «Տնտեսագիտություն: Մասնավոր և հասարակական ընտրություն:» Թարգմանություն՝ գլլս. խմբագիր պրոֆ.Գ. Կիրակոսյան Երևան 1999թ. 4. Թովմասյան Ռ.Ա. «Տնտեսագիտության տեսություն» Երևան 2006թ. 5. Խաչատրյան Գ. Հ. «Տնտեսագիտության տեսություն» Երևան 2007թ. 6. Ղուլջյան Հ. Բ. «Մակրոէկոնոմիկա» Երևան 1992թ. 7. Մարկոսյան Ա., Սաֆարյան Ռ. «Շուկայական տեսության հիմնախնդիրները» Երևան 2002թ. 8. «Մենեջմենթ» Յ.Ս, Սուվարյանի խմբ. Երևան 2002թ <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Войтов А. Г. „Экономика. Общий курс“ (фундаментальная теория экономики). Учебник М. 2003 2. Гугасян Г. М. „ Экономическая теория. Ключевые вопросы.“ Учебник М. 2004 3. Липсиц И.В. . „ Экономика. Учебник для вузов“: М.2004 4. Макконелл К.Р. Брю С.Л. Экономикс: Принципы,проблемы и политика. В 2-х томах. М.1996 5. Носов С.С. « Экономическая теория Краткий курс.» М.2001 6. Носов С.С. „ Основы Экономики.“ Учебник М. 2004 7. Основы экономической теории. Курс лекции Под общ. ред. А.А.Кочеткова М.2004 8. Рауэзберг Б. А. „ Основы Экономики.“ Учебник пособие. М. 2000 9. Стенлейк Дж.Ф. . „ Экономикс для начинающих. “ М.1994 10. „ Экономическая теория.“ Учебник. Под ред. Камаева В. Д. М. 2000 11. „ Экономика. .“ Учебник под ред. А.С.Булатова М.2001 12. Янова В.В. „ Экономика. .“ Учебник М.2007

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-091 Տնտեսագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	8	Դասախոսություն	4
			Մեմինար	4
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	52		
Ընդամենը		60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p><i>Դասընթացի նպատակ է՝</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Տնտեսագիտության տեսության զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին: ▪ Արտադրող-սպառող փոխգործունեության չափանիշների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ: ▪ Միկրո և մակրոտնտեսական ցուցանիշների և դրանց առանձին-առանձին համեմատության և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից: ▪ Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ հատվածներում կոնկրետ տնտեսական իրավիճակների վերլուծելու կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում: 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>4.1. Գիտելիք</p> <p>4.1.1. Գիտելիք և իմացություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ցուցաբերում է ֆինանսական և վիճակագրական հաշվառման հիմունքների իմացություն: • Դրսևորում է վերահսկողության տեսական մեթոդաբանական հիմքերի և կազմակերպական գործընթացների արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքակազմի վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն: • Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական 			

	<p>հասկացությունների և սկզբունքների իմացություն:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ցուցաբերում է արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն: <p>4.2. Հմտություններ</p> <p>4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարող է գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը տնտեսական համակարգերի գործունեության վրա: • Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին: • Կարող է գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող ռիսկերը և կատարել համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ: <p>4.2.2. Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից: • Կարող է պատրաստել հաղորդումներ, զեկուցումներ և ներկայացնել դրանց արդյունքներ: <p>4.2.5. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա: • Ունակ է օգտվելու նորմատիվ ֆինանսական և իրավական փաստաթղթերից: <p>4.3. Կարողություններ</p> <p>4.3.1. Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից: • Ունակ է տարաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրերում աշխատելու, տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու:
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1 Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Ուսումնասիրման առարկան և մեթոդները: Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Տնտեսագիտության հիմնական ուղղությունները: Տնտեսագիտություն առարկան, նպատակները և խնդիրները: Տնտեսական կատեգորիաներ և տնտեսական օրենքներ: Տնտեսագիտության տեսությունը որպես մեթոդոլոգիական</p>

գիտություն՝ մեթոդոլոգիա և մեթոդ:

Տնտեսագիտության միկրո, մեզո, մակրո և մեզա շերտային կառուցվածքը:

Թեմա 2 Ապրանքային արտադրություն: Ապրանք և փող:

Ապրանքային արտադրության պայմանները, հիմնական գծերն ու դերը հասարակության տնտեսական զարգացման գործում:

Բնատնտեսություն և ապրանքային արտադրություն:

«Բարիք», «ապրանք», «ծառայություն» հասկացությունների էությունն ու ձևերը:

Ապրանքը և դրա հատկությունները: Սպառողական արժեք և օգտակարություն:

Ապրանքների և ծառայությունների արժեքների ձևավորման այլընտրանքային տեսությունները:

Մարժինալիզմ: արժեաձևերի զարգացումը և փողի առաջացումը:

Փողը որպես ապրանքային հարաբերությունների զարգացման ձև:

Փողի էությունն ու ֆունկցիաները:

Գնի էությունն ու կառուցվածքը: Գների տեսակները: Սակագներ: Ապրանքա-փողային ֆետիշիզմ:

Թեմա 3 Շուկայական տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը:

Շուկա, շուկայի հասկացությունը, ծագման պայմանները, սեփականության բազմաձևությունը:

Շուկայի հիմնական տարրերը, ֆունկցիաները, գործունեության սկզբունքները, կառուցվածքը, ենթակառուցվածքները, օբյեկտները, սուբյեկտները:

Շուկայի դասակարգումն ըստ ապրանքային խմբերի, տարածքային հատկանիշների, մրցակցության ձևի, շուկայի սուբյեկտների տեսակների:

Շուկայական տնտեսության դրական և բացասական կողմերը:

Թեմա 4 Տնտեսական համակարգեր: Տիպերը և մոդելները:

Տնտեսական համակարգերը: Դրանց կազմակերպման հիմնական ձևերը:

Ապրանքային արտադրության բնորոշ գծերը:

Տնտեսական համակարգերի տիպերը և մոդելները:

Թեմա 5 Ֆիրման շուկայական հարաբերությունների համակարգում:

Ձեռնարկության կազմակերպման էությունն ու հիմնական ձևերը (անհատական, ակցիոներական ընկերություն, գործընկերություն): Դրանց առավելություններն ու թերությունները:

Մանր, միջին և խոշոր բիզնեսները: Ֆիրման որպես բիզնեսի և միկրոտնտեսական վերլուծության հիմնական կառուցվածքային միավոր:

Ֆիրմայի վարքագիծը կատարյալ և ոչ կատարյալ մրցակցության պայմաններում:

Ֆիրմայի կառավարման տեսությունը (մենեջմենթ):

Մարքեթինգ:

Թեմա 6 Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորումը:

Կապիտալի նախասկզբնական կուտակումը:
Կապիտալի շուկան, դրա օբյեկտները և սուբյեկտները:
Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորման արտաքին և ներքին աղբյուրները:

Կապիտալի շրջապտույտը և պտույտը:
Հիմնական և շրջանառու կապիտալի արդյունավետ օգտագործման ցուցանիշները:

Թեմա 7 Ծախքերի տեսությունը: Արտադրություն և ծախքեր:

Արտադրության ծախքերի էությունն ու մեկնաբանումները:

Ծախքերի տեսակները:

Ինքնարժեքի էությունն ու կառուցվածքը: Ինքնարժեքի իջեցման ուղիները:

Աշխատանքի արտադրողականություն: Դրա դինամիկան որոշող գործոնները:

Թեմա 8 Շահույթ և շահութաբերություն:

Ձեռնարկատիրական եկամուտ և աշխատավարձ:

Շահույթ և շահութաբերություն: Շահույթի էության և աղբյուրների մեկնաբանությունները:

Շահույթի մեծությունը որոշող գործոնները:

Շահույթի ֆունկցիաները:

Շահույթի տեսակները (հաշվապահական, տնտեսական, ընդհանուր հաշվեկշռային և այլն):

Մոնոպոլ շահույթ:

Ձեռնարկատիրական եկամուտ: Աշխատավարձի տնտեսական հիմքերը:

Աշխատավարձի ձևերը, տեսակները ու համակարգերը:

Անվանական և իրական աշխատավարձ:

Աշխատավարձի կազմակերպման տարիֆային համակարգի էությունը:

Թեմա 9 Ագրո-արդյունաբերական համալիր: Ռենտայի տեսություն:

Ագրարային արտադրությունը աշխատանքի և կապիտալի հաստուկ ոլորտ: Ագրարային տեխնիկական հեղափոխություն:

Ագրո-արդյունաբերական կոմպլեքս: Հողօգտագործում և հողատիրություն: Շուկայական հարաբերությունները ագրո-արդյունաբերական կոմպլեքսում:

Հողային ռենտա, էությունը, ձևերը:

Ռենտային եկամուտների նեոկլասիկ տեսությունը:

Մոնոպոլ ռենտա: Ռենտայի այլ տեսակներ:

Հողի գինը: Հողային ռենտա: Կապիտալիզմի զարգացումը գյուղատնտեսության մեջ:

Թեմա 10 Կուտակում, սպառում և խնայողություն:

Սպառում և խնայողություն: Դրանց փոխադարձ կապն ու տարբերությունները:

Սպառման և խնայողության միջին և սահմանային հակումները:

«Ներդրումներ» հասկացության տնտեսագիտական էությունը: Ներդրումների ձևերը:

Ինվեստիցիան և դրա ֆունկցիոնալ նշանակությունը:

Ինվեստիցիայի մեծության վրա ազդող գործոնները:

Թեմա 11 Տնտեսական աճ: Տնտեսական զարգացման փուլայնությունը:

Տնտեսական աճի էությունը: Դրան բնութագրող հիմնական ցուցանիշները:

Տնտեսական աճի վրա ազդող գործոնները:

Տնտեսական աճի տիպերը (էքստենսիվ, ինտենսիվ և խառը):

Տնտեսական ճգնաժամ: Ճգնաժամի տեսակները:

Թեմա 12 Ինֆլյացիա և գործազրկություն:

Ինֆլյացիայի բնորոշումը և հիմնական տեսակները: Առաջացման պատճառները և սոցիալ-տնտեսական հետևանքները:

Տնտեսության պարբերական տատանումները և գործազրկությունը:

Գործազրկության տեսակները և դրանց վրա ազդող գործոնները:

Գործազրկության մակարդակը և ինֆլյացիայի տեմպերը:

Թեմա 13 Դրամա-վարկային համակարգի էությունը: Բանկեր:

Փող. տեսակները, պահանջարկը և առաջարկը: Հավասարակշռությունը դրամական շուկայում: Տոկոսադրույքի ձևավորումը որպես փողի գին:

Դրամաշրջանառություն: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակության որոշումը:

Վարկ. էությունը, ձևերը և ֆունկցիաները:

Բանկային համակարգ: Բանկերի տեսակները:

Կենտրոնական Բանկի հիմնական խնդիրները և ֆունկցիաները:

Առևտրային բանկերը և դրանց գործարքները:

Թեմա 14 Ֆինանսական համակարգ և ֆինանսական քաղաքականություն:

Ֆինանսների էությունը , դրան բնորոշ գործառույթները:

Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները:

Պետության կողմից իրականացվող ֆինանսական քաղաքականությունը:

Ֆիսկալ քաղաքականություն:

Թեմա 15 Պետության սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությունը:

Շուկայական տնտեսությունը որպես անխուսափելի կենսունակ մեխանիզմ: Շուկայի բացասական կողմերը:

Պետության տնտեսական քաղաքականության վերլուծությունը ըստ Յան Տինբերգենի:

Տնտեսության պետական կարգավորման նպատակը:

Պետության սոցիալ-տնտեսական ֆունկցիաները:

Թեմա 16 Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները: Միջազգային արժույթային և ֆինանսական համակարգեր:

Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները:

Համաշխարհային տնտեսության ձևավորման հիմնական փուլերը:

	<p>Համաշխարհային շուկա: Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտուրը: Արժույթի բովանդակությունը և դերը միջազգային առևտրում: Արժույթային փոխարժեք և դրա տեսակները: Միջազգային արժույթային և ֆինանսական համակարգերը:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>16. Գնահատում</p> <p>Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը, ▪ իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման: <p>Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁸:</p> <p>16.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր, ▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40

¹⁸«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

	<p>միավոր,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում առավելագույնը գումարային 100 միավոր: <p>16.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.</p> <p>Դասընթացն ամփոփվում է <u>քննությամբ</u>: Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Գ. Կիրակոսյան «Տնտեսագիտության տեսություն» Երևան 2009թ. 10. Գևորգյան Մ.Ա. «Տնտեսագիտության տեսություն» Երևան 1998թ. 11. Գոռթնի Դ. Ջեյմս, Ռիչարդ Լ. Ստրոուպ, Ա.Չ.Սթուդենմունդի, Ռասել Ս. Սոբելի «Տնտեսագիտություն: Մասնավոր և հասարակական ընտրություն:» Թարգմանություն՝ գլխ. խմբագիր պրոֆ.Գ. Կիրակոսյան Երևան 1999թ. 12. Թովմասյան Ռ.Ա. «Տնտեսագիտության տեսություն» Երևան 2006թ. 13. Խաչատրյան Գ. Չ. «Տնտեսագիտության տեսություն» Երևան 2007թ. 14. Ղուլչյան Չ. Բ. «Մակրոէկոնոմիկա» Երևան 1992թ. 15. Մարկոսյան Ա., Սաֆարյան Ռ. «Շուկայական տեսության հիմնախնդիրները» Երևան 2002թ. 16. «Մենեջմենթ» Յ.Ս, Սուվարյանի խմբ. Երևան 2002թ <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 13. Войтов А. Г. „Экономика. Общий курс“ (фундаментальная теория экономики). Учебник М. 2003 14. Гугасян Г. М. „ Экономическая теория. Ключевые вопросы.“ Учебник М. 2004 15. Липсиц И.В. . „ Экономика. Учебник для вузов“: М.2004 16. Макконелл К.Р. Брю С.Л. Экономикс: Принципы,проблемы и политика. В 2-х томах. М.1996 17. Носов С.С. « Экономическая теория Краткий курс.» М.2001 18. Носов С.С. „ Основы Экономики.“ Учебник М. 2004 19. Основы экономической теории. Курс лекции Под общ. ред. А.А.Кочеткова М.2004 20. Рау́зберг Б. А. „ Основы Экономики.“ Учебник пособие. М. 2000 21. Стенлейк Дж.Ф. . „ Экономикс для начинающих. “ М.1994 22. „ Экономическая теория.“ Учебник. Под ред. Камаева В. Д. М. 2000 23. „ Экономика. .“ Учебник под ред. А.С.Булатова М.2001 24. Янова В.В. „ Экономика. .“ Учебник М.2007